

Hogyan lett Krisztus bűnbakká értünk?

Suhai György

2024.12.09.

A zsidó nép legnagyobb ünnepén, a Nagy engesztelés napján 2 kecskebakot kellett a népnek felajánlania: az egyiket az Úrnak kellett kisorsolni, a másikat egy bizonyos Azázélnak (3Móz 16:8). Az Úrnak sorsolt bakot meg kellett ölni, vétekáldozatként bemutatva az Úrnak, de a másikat *élve kellett elküldeni Azázélnak a pusztába*, így szerezve engesztelést a nép bűneiért (3Móz 16:10). Jézus bemerítkezése szempontjából ez utóbbi aktusnak lehet rendkívüli jelentősége.

Mi is történt itt pontosan? Miért kellett a pusztába küldeni a bakot? Egyáltalán ki vagy mi ez az Azázél? Nézzük meg közelebbről ezt a részét a Nagy engesztelési ceremóniának és nézzük meg azt is, hogy milyen párhuzamokat láthatunk a ceremónia elemei és Jézus bemerítkezése között.

„Tegye rá Áron mindkét kezét az élő bak fejére, és vallja meg fölötte Izráel fiainak minden bűnét és minden vétkes hitszegését. Helyezze azokat a bak fejére, azután küldje el egy arra kijelölt emberrel a pusztába.” (3Móz 16:21)

Keresztelő János papi családból származott. A törvény szerint, az apja, Zakariás után maga is pap volt. A bemerítkezéskor bizonyára ő is rátette Jézus fejére a kezét (vagy megérintette őt), miután az egész nép megvallotta a bűnét (és az ő fejükre is rátette a kezét). Ezután Jézus magára veszi a nép minden bűnét, majd pedig, a bemerítkezése után, a Szentlélek által *ő is kivitetik a pusztába*.

„Akkor a Lélek Jézust a pusztába vitte, hogy az ördög megkísértse.” (Mt 4:12) „A Lélek pedig azonnal elragadta őt a pusztába.” (Mk 1:12).

Miért kellett a bűnbakot a pusztába vinni? Bizonyára azért, mert *a bűnnek semmi helye nem volt a táborban, Izráel gyülekezetén belül* és ezért ki kellett onnan vinni a táboron kívülre, egy puszta helyre. Így vette magára és vitte ki Jézus is a nép bűnét a pusztába (a bemerítkezésekor és a kereszten is – Zsid 13:12-14).

De ki volt a pusztában? Ki volt Azázél?

A Bibliából nem tudunk meg semmit erről a titokzatos névről, de annyit biztosan tudhatunk, hogy egy személyről van szó, nem csupán egy helyről, hiszen az egyik bakot az Úrnak, azaz egy személynek kellett áldozni, a másikat pedig Azázélnak, akinek szintén egy személynek kellett lennie. A Holt-tengeri tekercsekben és Énók könyvében, egy apokrif iratban, amiből Júdás is idéz (Júd 1:14-15)¹, találunk csupán utalást Azázéltre. Innen a következőket tudhatjuk meg róla.

¹ További bibliai utalások: 2Pét 2:4-5; Mt 25:41; 1Kor 11.

Azázél egy démon neve², mégpedig azé a fődémoné, aki azoknak a bukott angyaloknak („isten fiai”) vezére volt, akik az 1Móz 6-ban összeszűrték a levet az emberek lányaival.³ Azázél „felségterülete” a pusztta, a kietlenség volt, azaz a szentek táborán kívüli rész. A pusztát a zsidók mindig is a gonosszal, Isten ellenségével hozták összefüggésbe. Erre látunk utalást a 3Móz 17:7-ben is: „*Ne áldozzák többé véres áldozataikat az ördögöknek [héb. kecskedémonoknak, pusztai démonoknak], akikkel paráználkodnak*”⁴. A zsidó gondolkodás szerint ezek a kecskedémonok is a pusztában laktak. Vagyis a bűnt oda kellett kiűzni, ahová való, a gonosz felségterületére, Izráel táborán kívül. Tehát ez **nem egy az ördögnek küldött váltságdíj volt, hanem a bűn száműzése a táborból, Izráel gyülekezetéből, vissza a „feladónak”**. Olyan, mintha Jézus azt mondta volna: „Hoztam neked valamit, sátán: itt van az emberek bűne, vedd, ami a tiéd és tűnj el az utamból. Be mögém, sátán!” (Mt 4:10)

Jézus is a pusztában találkozik a főgonosszal, Azázél és az összes egyéb fellázadt angyal vezérével, a Sátánnal (Mk 1:13, azaz a „vádolóval”, aki érzékeli, hogy egy ilyen erőteljes atyai megerősítés után már nem tudja vádolni Jézust, de azért megpróbálja megkérdőjelezni Istenfiúi identitását) és az ő felségterületén mér rá Jézus sorsdöntő csapást, a nép bűneit hordozva. Annak idején a pusztában vándorló, bűnnel terhelt nép nem volt képes legyőzni az ördögöt az ő felségterületén, hiába volt velük az Úr. Ezért az Úr, magára véve a nép bűneit maga ütközik meg a pusztában az ördöggel és győzi le őt. Erre válaszcsepásként az ördög megöli Jézust a kereszten s ezzel az öngóllal örökre megpecsételi a maga sorsát. Így lesz Jézus nem csak a mi bűnbakunkká, hanem a második, azaz a vétekért való áldozati kossunkká is, amit a Nagy engesztelés ünnepén meg kellett ölni az Úrnak. Csodálatos párhuzam és csodálatos, mindent elsöprő győzelem!

Isten Jézusban örökre száműzte a bűnt Isten népe táborából, azaz a gyülekezetből és a hívó ember életéből. Ezért nekünk, Isten gyermekeinek sem szabad közösséget vállalni azzal, Nincs helye a bűnnek az életünkben, a gyülekezet életében, hiszen Jézuson van, aki a táboron kívülre vitte, elszenvedve helyettünk az érte járó örök büntetést. Büntől szabadon élhetünk! Szabadokká lettünk arra, hogy gyűlöljük a bűnt, irtózzunk tőle és elhatárolódjunk annak minden formájától. Ezért van helye az egyházfegyelem gyakorlásának is. A bűn nem magánügy és nem szabad megtűrnünk azt sem a magunk személyes életében, sem a gyülekezet „táborában”.

„Hát nem tudjátok, hogy egy kicsiny kovász az egész tésztát megkeleszti? ⁷Takarítsátok ki a régi kovászt, hogy új tésztává legyetek, hiszen ti kovásztalanok vagytok, mert a mi húsvéti bárányunk, a Krisztus, már megáldoztatott. ⁸Azért ne régi kovással ünnepeljünk, se a rosszság és gonoszság kovászával, hanem a tisztaság és igazság kovásztalanságával.” (1Kor 5:6-8)

² B. Janowski, „Azazel” in *Dictionary of Deities and Demons in the Bible*, 2nd ed. (Grand Rapids, MI: Cambridge: Brill; Eerdmans, 1999), 128.

³ 4Q 180, 1:8; 1 Énók 8:1; 9:6; 10:4-8; 13:1; 54:5-6; 55:4; 69:2.

⁴ S talán az sem véletlen, hogy közvetlenül a Nagy Engesztelés ünnepéről szóló fejezet (3Móz 16) után hangzik el ez a figyelmeztetés a pusztai kecskedémonokkal kapcsolatban. Vagyis még véletlenül se áldozzanak a pusztai kecskedémonoknak Izráel fiai. Ez óriási bűn lenne. Hanem inkább küldjék ki, űzzék el a bűnnel terhelt kóst a pusztába, oda, ahova való, akikkel tartozik, Azázélhez és a hozzá vagy alá tartozó kecske-démonokhoz.

És ez nem csak egy lelkesítő örömhír, hanem, a Szentlélek által, egy elérhető valóság is. Isten képesekké is tett minket arra, hogy a bűntől és az e miatt érzett szégyentől szabadon éljünk. Ez olyan, mintha azt mondaná valaki, hogy nem kell többet mérget innod! Ez jó hír? (Az a baj, hogy a legtöbbször finom a bűn mérgé.) Eddig kívántad, ittad és kis híján bele is haltál. De már szabad vagy a méregtől! Ne a bűn ellen harcolj! Vagy még pontosabban úgy harcolhatsz eredményesen a bűn ellen, ha minél jobban megragadod Isten szeretetét, megragadod ezt a szabadságot egy az Isten szerinti bővölködő, örömteli, szent, igaz, tiszta életre!

„De hála Istennek, hogy bár a bűnnek szolgáltatok, most már szívből engedelmeskedtek annak a tanításnak, amelyet kaptatok. ¹⁸A bűntől megszabadulva az igazság szolgái lettetek.” (Rm 6:17-18)